

**ROLUL INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI ÎN COMBATEREA
ȘI PREVENIREA FENOMENULUI CONTRAVENȚIONAL¹⁵**

**THE ROLE OF COURTS IN COMBATING AND PREVENTING
THE CONTRAVENTIONAL PHENOMENON**

Ianuș ERHAN

Universitatea de Stat din Moldova

ORCID ID: 0000-0003-4110-8133

Email: ianuserhan@yahoo.com

Valeriu PÂCALEU

Universitatea de Stat din Moldova

Email: pacaleuv@gmail.com

CZU: 347.95:342.924

DOI: <https://doi.org/10.59295/ssdoed2025.24>

***Summary:** The role of courts in preventing and combating the contravention phenomenon is decisive and of major importance, namely, courts are tasked with examining contraventions that violate the most important social values, rights and freedoms of the person, in particular, the rights of the child or persons in difficulty, as well as examining appeals filed against the decisions of the ascertaining agents, being a guarantee for persons who consider their rights violated or have been treated unfairly and incorrectly by representatives of public authorities with powers to ascertain contraventions.*

By the nature of their duties, courts not only examine and resolve contravention cases, but also contribute to the consolidation of a unitary judicial practice, an essential aspect for encouraging voluntary compliance with legal norms. Their decisions provide a clear interpretative framework for the competent authorities to apply sanctions, which reduces the risk of abuses or errors in the contravention process.

Moreover, by adopting a prevention-focused approach, courts indirectly contribute to reducing recidivism among offenders. Through the solutions they offer, they not only sanction illicit behaviors, but also promote legal education of citizens, so that they are aware of the consequences of violating the law.

---

¹⁵ Articolul a fost elaborat în cadrul subprogramului de cercetare *Consolidarea mecanismelor socio-economice și juridice de asigurare a bunăstării și securității cetățenilor*, realizat în LCȘ „Drept Public Comparat și E-guvernare”, ISCJS, USM

Keywords: *contraventions, contravention phenomenon, court, prevention and control, ascertaining agent, judgment and court decision.*

Rezumat: *Rolul instanțelor judecătorești în prevenirea și combaterea fenomenului contravențional este decisiv și de o importanță majoră, și anume, instanțele judecătorești au sarcina de a examina contravențiile care încalcă cele mai importante valori sociale, drepturi și libertăți ale persoanei, în special, drepturile copilului sau ale persoanelor aflate în dificultate, precum și de a examina contestațiile formulate împotriva deciziilor agenților constatori, fiind o garanție pentru persoanele care consideră că le-au fost încălcate drepturile sau au fost tratate injust și incorect de către reprezentanții autorităților publice cu atribuții de constatare a contravențiilor.*

Prin natura atribuțiilor lor, instanțele judecătorești nu numai că examinează și soluționează cauzele contravenționale, ci contribuie și la consolidarea unei practici judiciare unitare, aspect esențial pentru încurajarea respectării voluntare a normelor de drept. Deciziile acestora oferă un cadru interpretativ clar pentru ca autoritățile competente să aplice sancțiuni, ceea ce reduce riscul abuzurilor sau erorilor în procesul contravențional.

Mai mult, prin adoptarea unei abordări axate pe prevenție, instanțele judecătorești contribuie indirect la reducerea recidivei în rândul contravenienților. Prin soluțiile pe care le oferă, acestea nu numai că sancționează comportamentele ilicite, dar promovează și educația juridică a cetățenilor, astfel încât aceștia să fie conștienți de consecințele încălcării legii.

Cuvinte-cheie: *contravenții, fenomen contravențional, instanța de judecată, prevenire și combatere, agent constator, hotărâre și decizie judecătorească.*

Introducere

În fiecare an numărul de contravenții comise cât și celor constatate și examinate este în creștere. Autoritatea publică cu cele mai multe competențe în prevenirea și combaterea fenomenului contravențional cât și cauze contravenționale gestionate este Poliția, or, ponderea contravențiilor examinate de către agenții constatori din cadrul acesteia este de peste 90% din toate contravențiile documentate per țară [1].

Cu toate acestea interacțiunea dintre autoritățile publice cu competențe în domeniul contravențional, în special, dintre Poliție și instanțele judecătorești este una conceptuală și determinantă în vederea bunei desfășurări a procesului contravențional, cât și asigurarea drepturilor și garanțiilor procesuale ale participanților la procesul contravențional. Fără o susținere coordonată și dedicată a instanțelor de judecată, efortul autorităților publice cu competențe în domeniul contravențional ar

fi unul modest.

Chiar dacă din numărul total de contravenții comise în Republica Moldova în anul 2023, ponderea contravențiilor constatate de către instanțele judecătorești este 1,1%, rolul acestora în prevenirea și combaterea fenomenului contravențional este decisiv și de importanță majoră, or, anume judecătorii le revine sarcina de a examina contravențiile care atentază la cele mai importante valori sociale, drepturile și libertățile persoanei, în special, drepturile copilului sau persoanelor aflate în dificultate, cât și de a examina contestațiile depuse împotriva deciziilor agenților constata-tori, fiind o garanție pentru persoanele care se consideră lezate în drepturile sale sau au fost tratate inechitabil și incorect de către reprezentanții autorităților publice cu competențe de a constata contravenții.

Fenomenul contravențional reprezintă o componentă semnificativă a încălcărilor legale, fiind caracterizat de fapte ilicite care, deși au un grad redus de pericol social comparativ cu infracțiunile, afectează buna funcționare a societății și a stării de legalitate. În acest context, instanțele judecătorești joacă un rol indispensabil în asigurarea unui echilibru între aplicarea sancțiunilor prevăzute de lege și respectarea drepturilor fundamentale ale persoanelor.

Prin natura atribuțiilor lor, instanțele judecătorești nu doar că examinează și soluționează cauzele contravenționale, dar contribuie și la consolidarea unei practici judiciare unitare, aspect esențial pentru încurajarea conformării voluntare la normele juridice. Deciziile acestora oferă un cadru de interpretare clar pentru autoritățile competente să aplice sancțiuni, ceea ce reduce riscul de abuzuri sau erori în procesul contravențional.

Mai mult decât atât, prin adoptarea unei abordări centrate pe prevenție, instanțele contribuie indirect la reducerea recidivei în rândul contravenienților. Prin soluțiile pe care le oferă, acestea nu doar sancționează comportamentele ilicite, ci și promovează educarea juridică a cetățenilor, astfel încât aceștia să conștientizeze consecințele încălcării legii.

Potrivit art. 115, alin. (4) din Constituție, organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și procedura de judecată sunt stabilite prin lege organică [2]. Astfel, și în virtutea acestei norme constituționale legislatorului îi revine sarcina să delimiteze în mod clar atribuțiile instanțelor de judecată de competența altor autorități.

În conformitate cu prevederile art. 4, alin. (2), al Legii privind organizarea judecătorească [3], instanțele judecătorești examinează toate cazurile privind raporturile juridice contravenționale, pentru care legea nu stabilește o altă competență.

Astfel, justiția în cauzele contravenționale se desfășurează de către instanța de judecată conform competenței date de Codul contravențional [4, p. 113], atât cea teritorială, cât și materială.

Metodologie utilizată. La realizarea studiului dat au fost utilizate mai multe metode științifice, și anume: *metoda sistemică* prin intermediul căreia este analizată competența instanței de judecată de a examina cauze contravenționale, iar, indirect, de a contribui la diminuarea fenomenului contravențional; *metoda empirică* a fost aplicată pentru a observa principalele trăsături caracteristice ale rolului instanțelor judecătorești în combaterea și prevenirea fenomenului contravențional; *metoda comparativă* a fost folosită pentru o analiză a competențelor deținute de instanța de judecată față de cele pe care le au agentul constator și procurorul; *metoda logică* include abordarea argumentelor și propunerilor înaintate prin anumite demonstrații temeinice și consecvente cu accent pe mecanismul de realizare al competențelor în cadrul procesului contravențional de către instanța de judecată; *metoda teleologică* prin care s-a explicat conținutul celor mai importante prevederi din Constituție, Codul contravențional, Codul de procedură penală și alte acte normative prin determinarea scopului urmărit de actanți atunci când acestea au fost adoptate și puse în aplicare.

Rezultate și discuții. Legislația contravențională printre autoritățile competente să soluționeze cauzele contravenționale determină, în primul rând, instanța de judecată care judecă cauzele contravenționale în dependență de competența materială și teritorială pe care o deține.

Astfel, dacă în procesul penal instanța de judecată este subiectul principal al activității procesual-penale, fiind unicul subiect procesual care poate aplica pedeapsa penală, în procesul contravențional instanța de judecată are rolul uneia din autoritățile care examinează și aplică sancțiunea contravențională, iar în cazul în care contravenientul contestă deciziile autorităților administrației publice cu competențe de a constata și sancționa, servește drept instanță de examinare a contestării asupra acestor decizii.

Necâtând la faptul dat, doar hotărârea/decizia instanței de judecată are caracter definitiv, pe când cea a agentului constator poate fi contestată în instanță, aceasta din urmă fiind cea care verifică legalitatea acțiunilor procesuale realizate de agentul constator. În cazul dat, judecătorii au statut de ultimă instanță, a cărei hotărâre este executorie pentru persoanele vizate în ea, cu excepția procedurii de recurs, când hotărârea

instanței de fond este contestată în instanța ierarhic superioară (curțile de apel). Ce ține de decizia pronunțată în recurs aceasta este irevocabilă.

Codul contravențional în art. 395 determină care este competența instanței de judecată în cadrul procesului contravențional, iar conceptual, o putem împărți în următoarele categorii:

1. **competența de examinare și sancționare a cazurilor contravenționale** (se judecă în complet format dintr-un singur judecător care se pronunță asupra fondului cauzei prin hotărâre); și
2. **competența de examinare a actelor de contestare a deciziilor pe cazurile contravenționale**, inclusiv recursul care se judecă de către curțile de apel în complet format din 3 judecători care se pronunță prin decizie.

Atât legislația procedurală cât și practica judecătorească utilizează termenul „competență materială” și „competență teritorială”.

Competența teritorială reprezintă criteriul, potrivit căruia se apreciază care dintre organele de același grad pot să soluționeze o anumită cauză.

Lipsa unei distincții clare cu caracter reglementator între competența materială și cea teritorială în procedura contravențională face ca să apară o serie de probleme pe plan aplicativ, fapt care nu facilitează procesul de examinare a cauzelor contravenționale.

Referindu-ne la reglementările Codului contravențional în ce vizează competența teritorială în cazurile cu privire la contravenții, menționăm că cauzele contravenționale aflate în competența autorităților competente în a constata și examina cauza contravențională se soluționează de către autoritatea competentă, în a cărei rază teritorială a fost săvârșită contravenția [5, p. 129-133].

În cazul contravenției continue sau prelungite, cauza se soluționează de către autoritatea, în a cărei rază teritorială s-a consumat ori a fost curmată contravenția.

Contestația împotriva deciziei în cauza contravențională se examinează de către instanța de judecată în a cărei rază teritorială activează autoritatea competentă sau procurorul care a emis decizia ori de către instanța de la locul unde își are sediul autoritatea competentă, atunci când aceasta nu are subdiviziuni teritoriale. Totodată, există o excepție, care determină că contestația împotriva deciziei în cauza contravențională prevăzută în capitolul XIII din cartea întâi (contravențiile din domeniul circulației rutiere) se examinează de către instanța de judecată în a cărei raze teritorială a fost săvârșită contravenția [6].

Ce ține de **competența materială**, prevederile contravenționale sunt mai extinse și reies din prevederile articolelor 393–395 ale Codului contravențional care stabilesc că instanțele de judecată sunt competente „să examineze cauzele contravenționale în toate cazurile cu privire la contravenții, cu excepția celor atribuite în competența unor alte organe” [6]. Prevederile date sunt destul de generale, or, în Republica Moldova avem peste 37 de autorități publice cu competențe de a constata și examina contravenții, plus procurorul și comisia administrativă.

Mult mai clare sunt prevederile care determină că instanța de judecată este competentă de a examina cauzele contravenționale în privința minorilor (16-18 ani).

Astfel, vârsta de la care persoana poate fi atrasă la răspundere contravențională este de 18 ani. Însă, minorul cu vârsta cuprinsă între 16 și 18 ani este pasibil de răspundere contravențională pentru săvârșirea anumitor ilegalități, cum ar fi: injuria (art. 69), vătămarea integrității corporale (art. 78); procurarea ori păstrarea ilegală de droguri, precursori, etnobotanice și a analogilor acestora în cantități mici sau consumul de droguri fără prescripția medicului (art. 85); practicarea prostituției (art. 89); distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor străine (art. 104); sustragerea în proporții mici din avutul proprietarului (art. 105); toate contravențiile în domeniul circulației rutiere (art. 228–245); nesubordonarea cu rea-voință dispoziției sau cererii legitime a colaboratorului organelor de ocrotire a normelor de drept (art. 336); chemarea intenționat falsă a serviciilor specializate (art. 342); ultragierea colaboratorului organelor de ocrotire a normelor de drept, opunerea de rezistență (art. 353); huliganismul nu prea grav (art. 354) și altele.

Analiza statisticilor relevă o creștere și diversificare a contravențiilor săvârșite de minori în cuprinsul anului 2023, fiind întocmite 787 procese-verbale cu privire la contravenție, comparativ cu anul 2022, când au fost întocmite 600 procese-verbale [7, p. 14-15].

În mare parte contravențiile date sunt constatate de către Poliție, angajații căreia întocmesc actele procesuale necesare, în special procesul-verbal cu privire la contravenție, dar și altele ce se impun (de ex. procesul-verbal de cercetare la față locului, de audiere a făptuitorului, a victimei, martorului, raportul de expertiză, etc.) cu ulterioara expediere a cauzei contravenționale inițiate spre examinare instanței de judecată competente.

În afara de aceasta, instanța de judecată are competență exclusivă de a examina și judecă cauzele contravenționale prevăzute la următoarele articole din Codul contravențional: art. 61 (împiedicarea exercitării drep-

tului de întemeiere a sindicatelor și de afiliere lor), 63 (neîndeplinirea obligațiilor de întreținere, de educare și de instruire a copilului), 63¹ (admiterea aflării persoanelor care nu au împlinit vârsta de 16 ani în localurile de agrement fără însoțire în afara orelor stabilite), 64 (împiedicarea exercitării dreptului de a comunica cu copilul și de a-l educa, 64¹ (exercitarea necorespunzătoare a obligațiilor părintești), 65 (încălcarea legislației cu privire la protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți), 65¹ (discriminarea în domeniul învățământului), 316 (neîndeplinirea cerințelor legitime ale deputatului în Parlament), 317 (manifestarea lipsei de respect față de instanța de judecată sau față de Curtea Constituțională), 318 (neexecutarea hotărârii instanței de judecată), 318¹ (neexecutarea ordinului de restricție de urgență), 320 (imixtiunea în activitatea Avocatului Poporului și Avocatului Poporului pentru drepturile copilului), 336 (nesubordonarea cu rea-voință dispoziției sau cererii legitime a colaboratorului organelor de ocrotire a normelor de drept), cât și altele.

Articolul 400 care determină competența Ministerului Afacerilor Interne, la alin. (5) prevede că: „Procesele-verbale cu privire la contravențiile prevăzute la art. 54¹, 63–65, 65², 65³, 67, 68, 70¹, 78¹–78², 88, 107¹, art.157 alin.(2), (3) și (12), art. 243¹, art. 277¹ alin. (3), (5) și (6), art. 312¹, 316, 317, 318¹, 320, 322–324¹, 330⁴, 335–337, 342, 352–353 se remit spre examinare în fond instanței de judecată competente” [6].

În cazul dat, cei care vor constata contravenția, de cele mai multe ori cu ieșire la fața locului (locul comiterii contravenției) și vor întocmi actele procesuale ce se impun sunt angajații Poliției, instanței de judecată urmând a fi remise materialele acumulate.

În situația dată apar anumite dificultăți și interpretări greșite din partea unor judecători care în unele cazuri nu examinează cauza în fond, dar corectitudinea întocmirii actelor procesuale de către agenții constatați, lucru pe care nu-l considerăm corect, or, instanța urmează a se expune asupra fondului cauzei, este sau nu persoana în privința căreia s-a pornit procesul contravențional vinovată de comiterea contravenției, iar în caz afirmativ să aplice sancțiunea ce se impune. Totodată, printr-o încheiere interlocutorie judecătorul poate fixa încălcările admise de agentul constator cu corectarea acestora și expedierea materialelor autorității publice în care este angajat pentru a examina acțiunile acestuia sub aspect disciplinar.

Conform datelor statistice, pe parcursul anului 2023 Poliția a constatat mai multe contravenții examinarea cărora ține de competența instanței de judecată, dintre care cele mai importante sunt:

- 1918 în baza art. 63 (neîndeplinirea obligațiilor de întreținere, de educare și de instruire a copilului);
- 1722 contravenții de violență în familie (art. 78¹);
- 816 de contravenții pe faptul ultragierii colaboratorului organelor de ocrotire a normelor de drept, opunerea de rezistență (art. 353), date care se referă doar la angajații Poliției;
- 790 de contravenții de faptul neexecutarea ordinului de restricție de urgență (art. 318¹);
- 719 contravenții în baza art. 342 pe faptul chemării intenționat falsă a serviciilor specializate;
- 544 de contravenții pe nesubordonarea cu rea-voință dispoziției sau cererii legitime a colaboratorului organelor de ocrotire a normelor de drept (art. 336).

Următoarea categorie o constituie cauzele contravenționale în cadrul cărora au fost dispuse măsurile procesuale de constrângere prevăzute la art. 432 lit. a) și e) Cod contravențional, și anume, reținerea contravenientului și reținerea vehiculului. Totodată, cauzele contravenționale în care agentul constatatator sau procurorul propun aplicarea unei măsuri de siguranță cum ar fi: expulzarea; demolarea construcției neautorizate și defrișarea arborilor și arbuștilor; confiscarea specială; ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport sunt examinate doar de către instanța de judecată.

Anumite sancțiuni contravenționale pot fi aplicate doar de către instanța de judecată. Chiar dacă constatarea contravenției este de competența agentului constatatator, acesta poate aplica avertismentul, amenda, suplimentar cei din Poliție mai pot aplica punctele de penalizare și suspendarea exercitării dreptului special de a conduce vehicule (pentru anumite categorii de contravenții din domeniul circulației rutiere). Exact aceleași sancțiuni le poate aplica și procurorul atunci când este competent de a examina cauza contravențională.

Ce ține de contravențiile pentru care poate fi aplicată una din următoarele sancțiuni: privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate; privarea de dreptul de a deține anumite funcții; privarea de dreptul special (dreptul de a conduce vehicule și dreptul de deținere sau port și folosire a armei); munca neremunerată în folosul comunității sau arestul contravențional, acestea vor fi examinate exclusiv de către instanța de judecată, cu toate că în marea lor parte sunt constatate (documentate) de către agenții constatatatori. Cu toate că legislația prevede că agentul constatatator sau procurorul atunci când remite cauza contravențională în instan-

ța de judecată propun sancțiunea ce urmează a fi aplicată de către judecător, acesta nu este obligat să țină cont de această propunere, urmând a fi aplicată la intima sa convingere și în dependență de criteriile de individualizare a sancțiunii contravenționale (gravitatea faptei, personalitatea făptuitorului, circumstanțele agravante sau cele atenuante, etc.).

După cum vedem, sancțiunile contravenționale din categoria celor ce prevăd limitarea sau chiar retragerea pentru o anumită perioadă de timp a anumitor drepturi și libertăți se aplică doar de către instanța de judecată, nu și agenții constatatori sau procuror.

Cu referire la garanțiile unui proces echitabil Curtea Europeană a stabilit că imparțialitatea judecătorului se apreciază atât conform unei abordări subiective, care ia în considerare convingerile personale sau interesele judecătorului într-o cauză, cât și conform unui test obiectiv, care stabilește dacă judecătorul a oferit garanții suficiente pentru a exclude vreo îndoială motivată din acest punct de vedere (*cauza Demicoli v. Malta, hotărârea din 27 august 1991, §40*) [4, p. 114].

Curtea reține că, în vederea garantării principiului constituțional al imparțialității judecătorilor, prevederile Codului de procedură penală, care se aplică în modul corespunzător și în procesul contravențional, reglementează situațiile de incompatibilitate a judecătorului la examinarea cauzelor [8].

Astfel, chiar dacă Codul contravențional nu prevede situația de incompatibilitate a judecătorului se aplică normele corespondente din Codul de procedură penală, respectiv, art. 33 (incompatibilitatea judecătorului) care se referă și la procesul contravențional prevede că „Judecătorul nu poate participa la judecarea cauzei și urmează a fi recuzat:

1) dacă el personal, soțul său, ascendenții ori descendenții lor, frații sau surorile și copiii acestora, afinii și persoanele devenite prin adopție, potrivit legii, astfel de rude, precum și alte rude ale lui, sînt direct sau indirect interesate în proces;

2) dacă el este parte vătămată sau reprezentant al ei, parte civilă, parte civilmente responsabilă, soț sau rudă cu vreuna din aceste persoane ori cu reprezentantul lor, soț sau rudă cu învinuitul, inculpatul în proces ori cu apărătorul acestuia;

3) dacă a participat în acest proces în calitate de martor, expert, specialist, interpret, traducător, grefier, persoană care a efectuat urmărirea penală, procuror, judecător de instrucție, apărător, reprezentant legal al învinuitului, inculpatului, reprezentant al părții vătămate, părții civile sau părții civilmente responsabile;

4) dacă a efectuat o cercetare sau un control administrativ al circumstanțelor cauzei sau a participat la adoptarea unei hotărâri referitoare la această cauză în orice organ obștesc sau de stat;

5) dacă el a luat în această cauză hotărâri anterioare judecătii în care și-a expus opinia asupra vinovăției sau nevinovăției inculpatului;

6) dacă există alte circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea judecătorului” [9].

Pentru cea de a doua categorie de competențe ale instanței de judecată, în corespundere cu prevederile art. 394 Cod contravențional este stabilită examinarea contestațiilor împotriva hotărârilor autorităților competente să soluționeze cauzele contravenționale și ale procurorului.

Potrivit prevederilor art. 448 „contravenientul, victima sau reprezentantul acestora, procurorul, dacă este parte în cauza contravențională, în cazul în care nu sunt de acord cu decizia agentului constatator sau în cazul în care aceasta a fost emisă cu încălcarea normelor procesuale, sunt în drept să conteste decizia emisă asupra cauzei contravenționale.

Termenul de contestare a deciziei agentului constatator este de 15 zile de la data emiterii acesteia sau, pentru părțile care nu au fost prezente la ședința de examinare a cauzei contravenționale, ***de la data înmânării copiei de pe decizia respectivă***” [6].

Conform datelor statistice ale Poliției pentru perioada anului 2023 pe întreg sistemul polițienesc, s-a constatat un număr total de 3130 hotărâri și decizii a instanțelor judecătorești prin care s-a dispus clasarea, anularea sau încetarea proceselor contravențional inițiate de Poliție, și anume:

- 2200 pe motiv că nu există faptul contravenției;
- 26 atunci când persoana presupusă a fi făptuitor a decedat;
- 29 în cazul când pentru același fapt este pornită urmărire penală;
- 66 fiindcă nu a fost identificat făptuitorul și/sau termenul prescripției tragerii la răspundere contravențională a expirat;
- 62 pe faptul admiterii în procesul-verbal a rectificărilor, adăugirilor și altor modificări;
- 322 pe faptul nulității procesului-verbal cu privire la contravenție;
- 65 din lipsa probelor;
- 268 decizii contestate privind examinarea contravenției în temeiul constatării personale a agentului constatator.

Dacă mai sus am vorbit despre categoriile de competențe ale instanței de judecată în cadrul procesului contravențional în continuare ne vom referi la modificările în organizarea sistemului judecătorec, cât și

datele statistice care reflectă o parte din numărul cauzelor contravenționale examinate de instanțele de judecată.

Recent, au intervenit anumite modificări în organizarea sistemului judecătoresc [10] operate prin Legea nr. 135 din 13 iunie 2024 [11] având drept scop optimizarea și revizuirea hărții judiciare din Republica Moldova, în special îmbunătățirea calității și eficienței actului de justiție, precum și asigurarea utilizării raționale a resurselor financiare publice.

Astfel, în conformitate cu recomandările Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (CEPEJ), revizuirea hărții judiciare vizează reorganizarea instanțelor judecătorești și a curților de apel. În acest context, numărul judecătorilor va fi redus de la 15 la 14 (va fi lichidată judecătoria Anenii-Noi), iar curțile de apel vor fi reconfigurate după cum urmează: Curtea de Apel Centru (Chișinău), Curtea de Apel Nord (Bălți) și Curtea de Apel Sud (cu sediul central la Cahul și sediul secundar la Comrat).

Este esențial de subliniat impactul și perspectivele acestor modificări, și anume că acesta nu urmărește reducerea sau majorarea numărului de judecători sau de angajați ai instanțelor judecătorești și ai curților de apel. Redistribuirea sediilor instituționale este concepută pentru a eficientiza operațiunile administrative și a optimiza resursele, menținând totodată stabilitatea și continuitatea funcționării sistemului judiciar.

În concordanță cu atribuțiile instanțelor judecătorești în combaterea și prevenirea fenomenului contravențional, considerăm esențială stabilirea unei viziuni clare privind examinarea cauzelor contravenționale, în funcție de specificul acestora, de către instanțele judecătorești în perioada ultimilor trei ani, respectiv 2021, 2022 și 2023.

Astfel, în anul 2021, instanțele de judecată au examinat un număr total de 16881 cauze contravenționale în privința persoanelor fizice, 1816 dintre acestea fiind supuse contestării. Grupate pe diferite tipuri de contravenții cele mai multe au fost:

- contravențiile ce afectează activitatea autorităților publice – 2618 cauze, 375 dintre acestea fiind contestate;
- contravențiile ce atentează la modul de administrare, contravenții în domeniul supravegherii pieței, metrologiei, standardizării și protecției consumatorilor – 2462 de cauze, 231 fiind contestate;
- contravențiile ce atentează la drepturile politice, de muncă și la alte drepturi constituționale ale persoanelor fizice – 2331 cauze, 188 fiind contestate;
- contravențiile în domeniul circulației rutiere – totalul fiind de 2235 cauze, 337 din acestea fiind contestate;

- contravențiile ce atentează la sănătatea populației, sănătatea persoanei, la starea sanitar-epidemiologică – 1956 cauze, dintre care 194 au fost contestate.

În anul 2022 cele mai examinate de către instanțele de judecată în privința persoanelor fizice au fost următoarele categorii de contravenții:

- contravenții ce afectează activitatea autorităților publice – 3191 cauze, 956 dintre acestea fiind contestate;
- contravenții în domeniul circulației rutiere – 2682 cauze, 500 fiind contestate;
- contravenții ce atentează la drepturile politice, de muncă și la alte drepturi constituționale ale persoanelor fizice – 2654 cauze, 264 au fost contestate;
- contravenții ce atentează la modul de administrare, contravenții în domeniul supravegherii pieței, metrologiei, standardizării și protecției consumatorilor – 2385 de cauze, 231 fiind contestate;
- contravenții ce atentează la sănătatea populației, sănătatea persoanei, la starea sanitar-epidemiologică – 2013 cauze, dintre care 248 au fost contestate.

Cumularea datelor statistice menționate supra generează un număr total de 19555 cauze contravenționale examinate de instanțele de judecată pe tot parcursul anului 2022, fiind contestate 2744 din numărul acestora.

Referitor la examinarea cauzelor contravenționale de către instanțele de judecată în privința persoanelor fizice pe perioada anul 2023, necesită a fi menționate următoarele date:

- contravenții în domeniul circulației rutiere – 2843 cauze, 539 au fost contestate;
- contravenții ce atentează la drepturile politice, de muncă și la alte drepturi constituționale ale persoanelor fizice – 2250 cauze, 204 dintre acestea fiind contestate;
- contravenții ce afectează activitatea autorităților publice – 2217 cauze, 364 dintre fiind contestate;
- contravenții ce atentează la sănătatea populației, sănătatea persoanei, la starea sanitar-epidemiologică – 1908 cauze, dintre care 235 au fost contestate;
- contravenții ce atentează la modul de administrare, contravenții în domeniul supravegherii pieței, metrologiei, standardizării și protecției consumatorilor – 1877 de cauze, 217 fiind contestate.

Din sistematizarea acestor date, se constată examinarea în anul 2023 a unui număr de 16668 cauze contravenționale de către instanțele de judecată, cu contestarea a 2059.

După cum observăm, persistă aceeași tendință în fiecare an, practic categoriile de contravenții examinate de către instanțele de judecată ca și număr și pondere rămân neschimbate, fiind destule de puține sau chiar lipsă cauzele contravenționale în privința: contravențiilor ce atentează la regimul frontierei de stat și regimul de ședere pe teritoriul Republicii Moldova; contravențiilor ce atentează la ordinea publică și la securitatea publică; contravențiilor ce atentează la regimul de transporturi; contravențiilor din domeniul comunicațiilor electronice, comunicațiilor poștale și al tehnologiilor informaționale; contravențiilor ce atentează la drepturile reale; contravențiilor ce afectează activitatea de întreprinzător, fiscalitatea, activitatea vamală și valorile mobiliare; contravențiilor în domeniul evidenței militare.

Ce ține de aplicarea sancțiunilor pe parcursul anului 2021, de către instanțele judecătorești au fost aplicate 7964, cele mai multe fiind cele care se referă la: contravențiile ce atentează la drepturile politice, de muncă și la alte drepturi constituționale ale persoanelor fizice (1632); contravențiile ce afectează activitatea autorităților publice (1259); contravențiile ce atentează la modul de administrare, contravențiile în domeniul supravegherii pieței, metrologiei, standardizării și protecției consumatorilor (1703); contravențiile în domeniul circulației rutiere (1278).

O majorare, nu foarte considerabilă, a sancțiunilor aplicate de instanțele judecătorești comparativ cu anul 2021, a fost înregistrată în anul 2022, cu un total de 8766 sancțiuni aplicate, primele în categoria contravențiilor examinate fiind aceleași pe care le-am menționat mai sus

Pe parcursul anului 2023 instanțele judecătorești au aplicat 7724 de sancțiuni pe cauzele contravenționale.

Astfel, în urma analizei datelor statistice privind examinarea cauzelor contravenționale de către instanțele judecătorești în perioada 2021-2023, se poate concluziona că instanțele au jucat un rol semnificativ în combaterea și prevenirea fenomenului contravențional, având în vedere numărul și diversitatea cauzelor examinate. În acești trei ani, instanțele de judecată au abordat un număr mare de cauze contravenționale, cu o structură variată în funcție de domeniile afectate.

În 2021, instanțele au examinat un total de 16.881 de cauze contravenționale, dintre care 1.816 au fost contestate, iar distribuția acestora pe tipuri de contravenții a fost diversificată. Printre cele mai frecven-

te categorii de contravenții s-au numărat cele care afectează drepturile fundamentale ale persoanelor fizice, activitatea autorităților publice, sănătatea populației și siguranța circulației rutiere. În aceste domenii, numărul cauzelor contestate a variat semnificativ, reflectând complexitatea și sensibilitatea acestora.

În 2022 și 2023, instanțele au continuat să examineze un număr considerabil de cauze contravenționale, menținând o tendință similară în ceea ce privește distribuția pe tipuri de contravenții. În această perioadă, contravențiile legate de sănătatea publică și activitatea autorităților publice au continuat să fie o prioritate, înregistrând un număr semnificativ de cauze contestate. De asemenea, contravențiile din domeniul circulației rutiere au continuat să ocupe un loc important, cu un număr mare de cauze examinate și contestate.

Concluzii

Analiza rolului instanțelor judecătorești în combaterea și prevenirea fenomenului contravențional scoate în evidență importanța unei justiții eficiente și echitabile, capabilă să contribuie la menținerea ordinii sociale, stării de legalitate și la protejarea valorilor fundamentale ale statului de drept.

În concluzie, instanțele judecătorești au gestionat o cantitate semnificativă de cauze contravenționale în perioada 2021-2023, cu o distribuție variată pe categorii. Datele analizate subliniază importanța unei viziuni clare și adaptate pentru fiecare tip de contravenție în parte, în vederea îmbunătățirii procesului de justiție și consolidării eficienței în combaterea și prevenirea fenomenului contravențional.

Referințe:

1. Contravenții constatate în anul 2023. Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/contravenții-constatate-in-anul-2023-9478_61204.html [Accesat: 17.10.2024].
2. Constituția Republicii Moldova, nr. 1 din 29.07.1994. Republicată: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 78 din 29.03.2016.
3. Legea privind organizarea judecătorească, nr. 514 din 06.07.1995. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 58 din 19.10.1995.
4. PANTEA, O., ANTOCI, A. *Drept contravențional: suport de curs*, ediția a II-a, revizuită și adăugită, Chișinău: CEP USM, 2023.

5. TROFIMOV, I., CREȚU, A. *Drept procesual contravențional*. Chișinău: Cartea Militară. 2017.
6. Codul contravențional, Legea nr. 218 din 24.10.2008. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 16.01.2009, nr. 3-6. În vigoare din 31.05.2009.
7. Notă informativă privind starea delicvenței juvenile și activitatea pe domeniul siguranță copii pe parcursul a XII luni ale anului 2023, Inspectoratul Național de Securitate Publică al IGP, Chișinău, 2024.
8. Decizia Curții Constituționale Nr. 67 din 27.06.2017 de inadmisibilitate a sesizării nr. 84g/2017 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 386 alineatul (2) litera d) din Codul contravențional (participarea procurorului la examinarea cauzelor contravenționale). Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=105592&lang=ro [Accesat: 17.10.2024].
9. Codul de procedură penală, Legea nr. 122 din 14.03.2003. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 248-251 din 05.11.2013.
10. Legea nr. 76 din 21.04. 2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 184-192 din 01.07.2016, art. 387.
11. Legea nr. 135 din 13.06.2024 pentru modificarea unor acte normative (revizuirea hârtii judiciare). In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 271-274 din 27.06.2024, art. 397.